

# Konur Alp Gazi'nin Kimliği ve Faaliyetlerine Dair Bilinirliğin Sınırları

Feridun M. Emecen\*

## Öz

Osmanlı Beyliğinin kuruluş yıllarıyla ilgili çağdaş kaynakların yokluğu, döneme ait birçok meseleyi aydınlığa kavuşturma yolunda önemli bir eksiklik olarak karşımızda durmaktadır. Bu husus kuruluş döneminden çok sonraları yazılmış kroniklerin Osman Bey ve yanındaki silah arkadaşları konusunda verdikleri bilgilerin temellendirmesinde de ciddi bir engel teşkil etmektedir. Genellikle araştırmalarda kaynaklardaki meselelere ve ele alış tarzlarına dikkat edilmeksizin yapılan aktarımlar, ilk kroniklerdeki birçok şahsın tarihi kimliğini tartışılmaz bir hale koyarak yaygın ve bilinir kimselere dönüştürmüştür. Bunlar hakkında gerçekte kroniklerde verilen bilgilerin nasıl okunması gerektiği suali ortada durmaktadır. Osman Bey'in yakın kumandanlarından ve akıncı beylerinden biri olarak kroniklerde tanıtılan Konur Alp hakkındaki biyografik çalışmalar herhangi bir itirazla karşılaşmaksızın olduğu gibi yapılan aktarımlar ve bunların tartışılmaksızın doğru veri gibi alınıp yorumlanmasıyla malûl bir özellik taşır. Gerçekte Konur Alp'in söz konusu ilk kroniklerde, araştırmalarda olduğu ölçüde temayüz ettirilmiş bir kimliği olmadığı, zayıf bilgilerin yeniden karşılaştırılmalı olarak ele alınması gerektiği açıktır. Bu makale Konur Alp'in tarihi kimliği hususunda nelerin bilindiğini ve bunların nasıl anlaşılması gerektiğini tartışmaktadır.

**Anahtar Kelimeler:** Osman Bey, Orhan Bey, Karaçepiş, Absu, Konurapa, Düzce, Osmanlı Beyliği.

## The Limits of Knowledge about the Identity and Activities of Konur Alp Gazi

### Abstract

The lack of contemporary resources related to the early years of the Ottoman Beylicate stands as a significant obstacle on the way of clarifying many issues of the period.

\* Prof. Dr., İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarihi Bölümü, İstanbul/  
TÜRKİYE, femecen@29mayis.edu.tr ORCID: 0000-0002-7478-7411 DOI:  
Makale Gönderim Tarihi: 07.09.2019 – Makale Kabul Tarihi: 09.01.2020

It is also a drawback to ground the information on Osman Bey and his comrades given in the chronicles which were written much later from the establishment of the Beylicate. Generally, the studies carried out without paying attention to the issues in the sources and their handling styles have made the historical identity of many people in the first chronicles unquestionable and transformed them into common people. How the information about these people given in chronicles is to be read is a current problematic. The biographical studies about Konur Alp introduced in the chronicles as one of Osman Bey's closest commanders and raiders, seem to have been formed by transferring and interpreting them as if they were correct without any objections. In fact, as far as research is concerned, it is clear that Konur Alp has not been well defined in the first Ottoman chronicles and weak information should be re-evaluated. This article discusses what is known about Konur Alp's historical identity and how it should be understood.

**Keywords:** Osman Bey, Orhan Bey, Karaçepiş, Absu, Konurapa, Düzce, Ottomans.

## Giriş

Bilecik-Söğüt-Eskişehir hattında Bizans'ın sınır kesiminde ortaya çıkan Osmanlı beyliğinin bölgedeki diğer Türkmen beyleriyle olan ilişkileri ve bağları üzerine çok az şey bilinmektedir. Osman Bey'in önemli bir askeri lider olarak sivrilmesi sırasında onun bölgesindeki diğer beylerle olan bağına dair bilgilerin çoğu tahmini özellik taşıyor, kaynaklarla delillendirilebilecek bir kesinlik arz etmez.

Osman Bey'in bölgesinde onun ilk ortaya çıktığı yıllarda hemen kuzey hattındaki güçlü Candaroğulları güney kesiminde Germiyanogulları, batıda Karesioğulları yanında arada bazen müstakil bazen söz konusu beyliklere bağlı olarak hareket ettikleri anlaşılabilir savaşçı bölüklerin reislerinin kimlikleri konusu müphemiyet içindedir. Bununla beraber, çağdaş Bizans kaynaklarından edinilen izlenimler, özellikle Bizans sınırında uç hatları teşkil ederek gaza/ganimet ideolojisiyle hareket eden ve bir bakıma askeri üniteler oluşturan Türkmen savaşçıların, ileride Osman Bey'in liderliği altında yeni bir siyasi terkihi teşkil ettiklerini düşündürür. Bunların kimler olduğu konusunda ilk bilgiler için kuruluşun 100-150 yıl sonra kaleme alınmış olan Osmanlı tarihlerine bakmaktan başka çare bulunmamaktadır.

Dönemin çağdaş tarihçisi olan Pachimeres'in verdiği bilgiler doğrultusunda Osmanlı tarih geleneğinin aktardığı rivayetlerden yapılan istihraçlar, kesin olmasa bile belirli bir temel oluşturmak bakımından önemlidir. Bu meyanda burada ilk Osmanlıların buldukları coğrafyada hemen yakınlarındaki beylerle olan irtibat-

ları hakkında kaynaklarda yer alan bilgileri yeniden değerlendirmek ve aralarında Konur Alp'in de olduğu Osman Bey'in silah arkadaşları konusundaki "bilinirliğin yahut bilinmezliklerin sınırlarını" tesbit etmek istemekteyiz.

### **Erken Dönem Osmanlı Tarihlerinde Konur Alp Kimliği**

İlk Osmanlı kroniklerinde Konur Alp konusundaki cılız bilgiler genellikle birbirinin tekrarı halindedir ve adı birden Osman Bey'in Çavdar Tatarı ile olan mücadelesi dolayısıyla ortaya çıkar. Onunla ilgili anlatılanlar genellikle Âşıkpaşazade'nin versiyonu ve onu takip eden Neşrî'nin eserine dayanır<sup>1</sup>. Diğer Anonim tarihlerin oluşturduğu versiyonlarda ki bunlar içinde Oruç Bey'in, Ruhi Çelebi'nin eserleri ve diğerleri de sayılabilir, hemen hiçbir ayrıntı bulunmaz<sup>2</sup>. Bilgileri Âşıkpaşazade'nin naklinden takip ederek tekrarlayan İbn Kemal, İdris-i Bitlisi ve Hoca Sadeddin Efendi'nin anlatımları içinde en ilginç İbn Kemal'e aittir, onun söz konusu bilgilere yaptığı eklemelerin menşei ise meçhul görünmektedir<sup>3</sup>. Kısaca Konur Alp ve faaliyetlerini konu alan ilk Osmanlı tarihlerindeki bilgi kifayetsizliği, muhtemelen modern araştırmacılara "tahayyül dünyalarını" harekete geçirecek bir ferahlık sağlamış görünür<sup>4</sup>. Buradaki asıl tehlike, bu tür araştırmalarda bu kadar bilinmezlikler ortada iken onun hakkındaki bilgilerin sanki kesinleşmiş gibi bir dille nakledilmesidir. Bunların dışında Âşıkpaşazade'nin dayandığı ve bugün nüshasına rastlanmayan Yahşi Fakih Menakıbnâmesi'nde yer alan aktarımların sıhhati konusu ise ayrı bir büyük meseledir. Fakat yine de burada verilen bilgilere dayanmaktan ve onları kendi mantığı içinde yorumlamaktan başka bir yol bulunmamaktadır.

- 1 *Âşıkpaşazade Tarihi*, haz. N. Öztürk, İstanbul 2013, ss. 38-41, 45,48, 53; Neşrî, *Cihannüma*, haz. N. Öztürk, İstanbul 2013, ss. 54-55, 60, 62, 65.
- 2 Mesela Oruç Bey bir yerde Konur Alp'in adından söz eder, ama ilginç şekilde onun Akçakoca ile birlikte hareket etmiş gibi gösterir, hatta Konurpa'nın fethini de Akçakoca ahfadına bağlar (*Oruç Beg Tarihi*, haz. N. Öztürk, İstanbul 2014, s. 17-18). Anonim Osmanlı tarihlerinde ise sadece Konur Alp'in Akyazi, Konurpa, Bolu ve Mudurnu'yu fethettiği bilgisi bulunur (*Anonim Tevârih-i Âl-i Osman*, F. Giese neşri, haz. N. Azamat, İstanbul 1992, s. 16; keza bir başka Anonim'de aynı bilgiler tekrarlanır: *Târih-i Âl-i Osman*, haz. Ö.S. Kurmuş, Bursa 2012, s. 29).
- 3 İbn Kemal, *Tevârih-i Âl-i Osman*, I. Defter, nşr. Ş. Turan, Ankara 1970, s. 172, 180, 192; II. Defter, Ankara 1983, ss. 3-8, 23-24, 27-28. Ayrıca XVI. asır tarihçileri aynı anlatım geleneğini sürdürmüşlerdir: Hadidi, *Tevârih-i Âl-i Osman*, haz. N. Öztürk, İstanbul 1991, s. 49, 51, 55; Gelibolulu Mustafa Âlî, *Kühû'l-ahbâr*, haz. A. Uğur-M. Çubadar v.dğr., Kayseri 1997, I/1, 74; Hoca Sadeddin Efendi, *Tâcü't-tevârih*, İstanbul 1279, s. 27, 30-32, 34-35.
- 4 Mesela bk. E. Konukçu, "Konuralp ve Çevresi", *Düzce'de Tarih ve Kültür*, ed. A. Ertuğrul, İstanbul 2014, s. 16-23; a.mlf, "Konuralp İli", *Türkiyat Mecmuası*, sy. 24 (2014), ss. 16-23, ayrıca Y. Oğuzoğlu, "Konur Alp Gazi'nin Tarihi Kimliği ve Düzce-Akçakoca Yöresinin Fethi", *Hisar*, S. 34 (Ocak 2019), Bursa Osmangazi Belediyesi Yayınları, Bursa 2019, ss. 28-33.

Durum bu şekilde iken Konur Alp'in kimliği konusunda ancak "sentetik" istihraçlarda bulunulabilir; bu durumda dahi onun ataları ve tarihi kökeni tamamen "hayal üstü" bir vasfı haiz olur. Yani bu hususta söylenebilecekler, aşırıya kaçmamak kaydıyla ancak tahminlere dayalı olabilir. Onun Osman Bey ile birlikte hareket ettiği, ayrıca Osman Bey döneminde onun emri altındaki savaşı bir bölüğün başında olan kumandanlardan biri olduğu dışında bu hususta bir şey söylemek mümkün görünmez. İlk kroniklerden ayrıntılı bilgiler veren Âşıkpaşazade ve onu takip eden Neşri'nin eserlerinde Konur Alp'in ilk defa kendi başına Çavdar Tatarı ile yapılan anlaşmanın hemen ardından gaza için yollanan Orhan Bey'e refakat eden beyler arasında zikredilmiş olması manidardır<sup>5</sup>.

Bu anlatılan bilgiler eğer doğru ise, Konur Alp'in Akçakoca, Köse Mihâl ve Gazi Abdurrahman gibi Osman Bey'in silah arkadaşları arasında önemli bir mevki sahibi olduğu çıkarımı yapılabilir. Bunların tamamının Orhan Bey'in müstakil olarak idare edeceği bu ilk seferine gönderilmiş olmaları, Osman Bey'in Sakarya havzasını hedefleyen ilk büyük harekâtı başlatması anlamına da gelmektedir. Nitekim ordunun başında hareket eden Orhan Bey, Sakarya nehrine bakan hisarlardan Karaçepiş'i, Absu'yu (Âb-ı Safî/Karapürçek) alıp bunlardan ilkinin muhafazasını Konur Alp'e, diğerini ise Akçakoca'ya vermiş, kendisi Karatekin hisarına hareket etmiştir. Anlatılan hikâyede açık olan husus, bütün bu hisarların fethinin Sakarya havzasında yeni uç bölgeleri oluşturmak ve İznik'e olan bağlantıları kesmek amacıyla matuf olduğudur. Nitekim bu ilk kroniklerin bilgileri, ileride temas edileceği üzere dönemin çağdaş tarihçisi Pachimeres'in anlatımıyla da örtüşmektedir.

Bununla beraber, İdris-i Bitlisî, Konur Alp'in adını ilk defa Osman Bey'in İnegöl baskını vesilesiyle zikrederek diğer bütün kaynaklardan ayrılır. Bu bilginin menşei belli değildir, ayrıca bundan sonraki bilgilerinin bir kısmı da Âşıkpaşazade geleneğinden farklıdır. Ona göre Osman Bey, İnegöl tekfurunun pususunu haber almış ve "kavminin önde gelenlerinden" Akçakoca, Abdurrahman Gazi, Konur Alp,

5. Âşıkpaşazade, Osman Bey'in Tatar'a ant verdiğini fakat bunların Tatarlılığının bitmeyeceğini söyleyip Orhan Bey'i Konur Alp'in de içinde bulunduğu gazilerle Karaçepiş ve Karatekin'e yolladığını yazar ki bu durumda bu kalelerin Moğolların idaresinde yahut onların hakimiyetini tanımış olanların elinde olduğu gibi bir fikir ortaya çıkar. Ama metnin anlatımı kalede Bizans tekfuru olduğu ve halkın da "kafir" şeklinde nitelendirildiği tarzındadır ("... bu Tatara gerçi and verdik ve illa bunların Tatarlılığı gitmez, gel sen var bu gazilerle Karaçepiş'i ve Karatekin'e...": *Âşıkpaşazade Tarihi*, ss.38-39). Fakat Neşri'de anlatımdaki küçük bir farklılık durumu değiştirir, çünkü Osman Bey, Tatarın adına sadık olmadığını, bu yüzden kendisinin kalıp onlara göz kulak olacağını oğluna söyler ve onu kendi yerine Karaçepiş ve Karatekin hisarlarına yollar ("...amma Tatar and bekler taife olmaz, ben burada oturayın, bu kerre var sen gaza et...: *Cihannüma*, s. 54).

Turgut Alp ve Aykut Alp ile istişare etmiştir<sup>6</sup>. Burada İdris-i Bitlisi'nin Konur Alp'i Osman Bey'in kavmine mensup silah arkadaşı olarak göstermiş olması dikkat çekicidir. Onu ikinci defa diğer kaynaklar gibi Orhan Bey'in yalnız başına fütuhata sırasında zikrederken Karaçepiş kalesinin fethiyle ilgili farklı bir varyantı anlatır ve kalenin alınmasının ardından buranın Konur Alp'e değil Karaçepiş'e (nüshalarda Karaceyş şeklinde de yazılıdır) verildiğini, adının da bu kumandana dayandığını belirtir<sup>7</sup>. Kale adının böyle anılması buraya tayin olunan ilk muhafızın ismiyle/unvanıyla bağlantılı olma ihtimalini güçlendirir<sup>8</sup>. Bu durumda Karaçepiş'in Konur Alp ile bağlantılı bir askeri lider olması muhtemel hale gelir. İdris-i Bitlisi Konur Alp'e verilen kaleyi ise Absu (Âb-ı Safi/Sofi, Karapürçek)<sup>9</sup> olarak tanımlar, sınır boylarında elde edilen küçük kalelerin bir kısmının Konur Alp'in iktasına eklendiğini de yazar<sup>10</sup>. Bu olayları 717/1317-18 gibi geç bir tarihe yerleştirir. Açık- tır ki İdris ilk kroniklerin bilgilerini kendisine göre yeniden düzenlemiştir. Hatta Akyazı cihetine yapılacak harekatta Absu'nun yakın olması hasebiyle, Konur Alp için burayı daha müsait görmüş olmalıdır. Fakat verdiği bilgiler diğer kaynaklarla ayrıntıda örtüşmemektedir, bu durumda onun -ileride belirtilecek olan İbn Kemal'e benzer şekilde- kendisine has yeni bir "kurgu" yaptığı ortaya çıkar. Yine bu uç hattında Sakarya'nın doğu kesimi ve Akova'ya akın etmek üzere Akçakoca'nın, İstanbul cihetine İzmit'e kadar faaliyet göstermek üzere de Gazi Abdurrahman'ın vazifelendirildiğini yazarken Konur Alp'in durumunu sükut geçer.

İdris-i Bitlisi'nin menşei tam bilinmeyen aktarımını bir tarafı bırakırsak diğer kaynaklardan anlaşılan husus, Konur Alp'in ilk defa Karaçepiş muhafızı olmak itibarıyla yazılı kaynaklara geçen bir bey konumunda bulunmuş olmasıdır. İlk kaynak gurubuna göre onun bundan sonraki hedefleri ise Akyazı taraflarıdır. Nitekim

6 İdris-i Bitlisi, *Heşt Bilişt: Osman Gazi Dönemi (Tahlil-Tercüme)*, haz. V. Genç, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2007, s. 172.

7 *Heşt Bilişt*, s. 254.

8 Çepiş / çepiş bilindiği gibi keçi yavrusu, yeni doğmuş oğlak demektir. Kale adının bu adla anılması Bizanslılarca buraya ne denmiş olduğu konusunda örtmektedir. Bunun bir muhafızın adı olma ihtimali yüksektir. Karaçepiş aynı zamanda bir oymak adı da olabilir.

9 Absu adı sonradan Osmanlı kayıtlarında Âb-ı Safi veya Âb-ı Sofi şekline dönüşmüştür. Burası XVII. yüzyılın ilk yarısında bir kadılık alanıdır (Mesela bk. *Mühimme Defteri 90*, ed. M. Tulum, haz. N. Aykut v. dğr, İstanbul 1993, s. 51, nr. 63'teki kayıt) Bugün Sakarya ili Karapürçek belediyesi sınırları içindedir. Söz konusu adın "Alp Sofu"dan bozma olduğu bilgisi (Ş. Sami, *Kamusi'l-a'lâm*, I, 8) herhalde doğru değildir. R. Kaplanoğlu burası için en uygun yerin Geyve'nin güneyindeki Sofi/Sofibey köyü olduğunu yazar (*Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu*, İstanbul 2000, s. 50). Fakat Akyazı'yı hedef haline getirenler için Karapürçek'in yeri daha uygun görünür.

10 *Heşt Bilişt*, s. 256.

Akçakoca Absuyu merkezli olarak İzmit tarafına yönelik akın faaliyetlerini yürütürken Konur Alp Akyazı ve Tuz/Düzpazarı adlı kesime doğru ilerlemiştir. Öyle anlaşılıyor ki, asıl büyük hedefi İznik olan Osman Bey, burayı her taraftan tecrit ederek ana ikmal yollarını kesmek için art alandaki kesimlerde yeni askeri bölgeler oluşturmayı düşünmüştü. Bu bakımdan Konur Alp'in tıpkı Akçakoca gibi bir uç beyi konumunu kazandığı, kendisine ait Karaçepiş merkezli bir askeri bölge oluşturduğu ve buradan Akyazı ile muhtemelen önemli bir pazar mahalli halinde bulunan Düzpazarı yani bugünkü Düzce'yi hedeflediği söylenebilir<sup>11</sup>. Karaçepiş'in bugünkü Lefke/Osmaneli yanında çok kuvvetli bir Bizans askeri istihkamı olduğu bilinmektedir. Bugünkü yeri tartışmalı olan ve adını yukarıda da söz konusu edildiği gibi büyük ihtimale buraya konuşlanmış bir askeri liderden alan Karaçepiş<sup>12</sup> anlaşıldığına göre Konur Alp'in buradan yönlendirdiği akınlar vesilesiyle Düzce'ye kadar uzanan kesimin ana "uç merkezi" olmuştur.

Bununla beraber dönemle çağdaş Bizans tarihçisi Pachimeres'in bilgilerinden hareketle 1305 dolayında gerçekleştiği anlaşılan bu faaliyetler sonrasında, Düzce'ye kadar uzanan alanın hangi tarihte Konur Alp tarafından alınmış olabileceği konusu kesin olarak tesbit edilememektedir. Bunun sebebinin Âşıkpaşazade ve Neşrî varyantlarından kaynaklandığı farz edilebilir. Bunlar olay akışını keserek daha sonraki tarihlerde vuku bulmuş olduğu fark edilen faaliyetleri, bir arada nakletmiş olmalıdırlar. Nitekim bu hususun farkına varan İbn Kemal, söz konusu fetihleri "kendi telif kudretine" dayalı olarak daha düzgün bir tarih çizgisi içinde vermeye çalışmıştır. Ona göre Samsa Çavuş İznik canibine, Akçakoca İzmit kesimine, Konur Alp ise "olduğu kenarda", yani bulunduğu uçta Akyazı tarafına doğru akın

- 11 Tahrir kayıtlarından 1530'da düzenlenen ve daha önceki mufassal tahririn icmal sonuçlarını havi muhasebe defterinde, Pazar-ı Tuzca/Tüzce/Düzce, Tuzca/Düzce Pazarı gibi imlalarla anılır (BA, *TD*, nr. 438, s. 540, 543). Bu defterdeki ikinci kayıta Tuzca pazarı yöresinde İsa Kadioğlu Mehmed Bey çiftliğinin mevcut olup vakıf statüsünü haiz olduğu ve burada dört hanenin bulunduğu belirtilir. Fakat Muharrem 921/Şubat 1515 tarihli mufassal defterde burası çok açık imla ile Düzce pazarı şeklinde geçer (BA, *TD*, nr. 51, s. 168). Buranın Tuzla bir ilgisiz olmayıp Düzlülükle alakalı bir ad olduğu hemen anlaşılır. İlgili kayıta Düzce Pazarı gelirinin Abdurrahman b. Cemal Bey'in timarı olduğu, buranın bir önceki defterde Rumiler adlı köyün altında yazılı bulunduğu notu düşülmüştür. [Mahsül-i Pazar-ı Düzce, ki der-defter-i atık, der-karye-i Rumiler mastûr-bûd. Timâr-ı Abdurrahman v. Cemal Bey: 1200 akçe]. Bu Rumiler köyü ile Düzce pazarının ilişkisi üzerinde durmak gerektiği aşikardır.
- 12 R. Kaplanoğlu'na göre Karaçepiş'in Akhisar ile Mekece arasındaki Paşalar kalesidir ve bugün bu kaleye Karaceys de denir. Kaplanoğlu, J. Lefort'un Akhisar kalesi için Paşalar teklifine ("XIII. Yüzyılda Bitinya", *Osmanlı Beyliği 1300-1389*, ed. E. Zachariadou, İstanbul 1997, s. 125) de karşı çıkar (*Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu*, s. 52).

yapmak ve yeni uç alanları oluşturmak üzere görevlendirilmiştir<sup>13</sup>. İbn Kemal'in burada Âşıkpaşazade anlatımını görmüş olduğu halde niçin Konur Alp'in durumunu bu kaynağa göre anlatmayı tercih etmediği suali ortaya çıkar. Bunun cevabı bu kısımları büyük ihtimalle İdris-i Bitlisi'nin eserinden almış olmasıyla açıklanabilir. Muhtemelen orada bulunmadığını fark ettiği Konur Alp'in adını zikredip gaza merkezini de ekleyerek ama müphem bırakarak "olduğu kenarda" ifadesine çevirmiştir. İbn Kemal ayrıca Konur Alp'in bölgedeki fetihlerini ise Orhan Bey dönemini anlatırken başlıklar açarak eserine eklemeyi tercih edecektir.

### **Konur Alp'in Faaliyetlerinin Aktarım Şekli**

İlk kroniklerde Konur Alp'in Akyazı'da Tuzpazarını aldığı ve Uzuncabel'de "kafirle" bulunduğu, iki gün iki gece zorlu bir savaştan sonra onları geri püskürtüp Tuzpazarı'na geldiği bilgisi yer alır<sup>14</sup>. Bu belirtilenler eğer doğruysa ileride Konurapa ili denilen kesimde Konur Alp'in akıncı kolunu durdurmaya çalışanların kim olduğu sorusu ortaya çıkar. Bunların "Paleologlar" şeklinde nitelendirilmesi<sup>15</sup> meseleyi çözmemektedir. Yine de Sakarya cihetinden veya kuzeyde Karadeniz kıyısına uzanan yol ağı üzerinde olduğu için bu kesimden gelen ve söz konusu pazar yerini savunmak isteyen mahalli Bizans valilerinden biriyle olan mücadelenin kastedilmiş olması muhtemeldir. Özellikle Âşıkpaşazade'nin Bolu adını zikretmekte olması, bu güçlerin bu kesimden gelme ihtimallerini de hatıra getirir. Fakat o sıralarda Bolu yöresinin Umurlu Türkmenlerin elinde bulunduğu üzerinde mutabakat vardır<sup>16</sup>. İbn Kemal Konur Alp'in Bolu'yu da aldığını yazarken onunla savaşanları

- 13 İbn Kemal Karaçepiş'in alınmasından sonra buraya muhafız tayin edildiğini yazarken tuhaf şekilde Konur Alp'ten söz etmez. Hatta "mezkûr hisar" diye bahsettiği Karaçepiş'in "Karaçepiş'e ve Absuyu'nun Akçakoca'ya" verildiğini beyan eder (I. Defter, s. 172). Burada İbn Kemal'in İdris-i Bitlisi'nin eserini gördüğü ve fakat onun kadar ayrıntıya gitmeyip metni biraz değiştirdiği söylenebilir.
- 14 *Âşıkpaşazade Tarihi*, s. 41'de bu mevzuyu şiir diliyle anlatırken, Neşri bunu nesre çevirmiştir (*Cihan-nüma*, s. 55). Muhtemelen İbn Kemal bu şiir kısmına dikkat etmediği için Uzuncabel savaşından hiç söz etmemiştir. Hem onda hem de diğer XVI. asır tarihçilerinde Tuzpazarı yerine hep "Konurpa" adı geçer.
- 15 E. Konukçu, "Konur Alp İli", *Türkiyat Mecmuası*, S. 24, s.16.
- 16 Umurlu Beyliği konusu için bk. E. Zachariadou, "Pachymeres'e Göre Kastamonu'da "Amouroi" Ailesi" (Çev. Z. G. Öden), *Tarih İncelemeleri Dergisi*, XVI, İzmir 2001, s. 225-237; Zerrin Günel Öden, "Umuroğulları Hakkında Bazı Görüşler", *XII. Türk Tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Bildiriler II*, Ankara, 12-16 Eylül 1994, s. 589-594; Kenan Ziya Taş, "Kuzeybatı Anadolu'da Az Bilinen Bir Beylik: Umuroğulları", *XII. Türk Tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Bildiriler*, II, Ankara, 12-16 Eylül 1994, s. 595-603; farklı bir görüş için bk. V. Turgut, "Vakıf belgeleri ışığında Umur Bey ve Lala Şahin Paşa'nın Menşei ve Osmanlılar ile İttifakına Dair", *Osmanlı Araştırmaları*, S. 47 (2016),

“kâfir” olarak niteler; bütün bu kesimdeki gazaların kafire karşı yapıldığı tezi öne çıkarılır. Lokalizasyon açısından bir fikir vermeyen bu kayıtları bir tarafa bırakırsak, Uzuncabel’in Çilimli cihetinde ovaya bir bel gibi uzanan sırtı tanımladığı<sup>17</sup>, burasının art alanının ise Konurapa’nın iskelesi mesabesinde olan Akçaşehir/Akçakoca’ya uzanmakta olduğu söylenebilir. Eğer böyle olduğu farz edilirse o vakit Konur Alp’in üzerine yürüyen birliklerin bu kesimdeki Bizans güçleri olma ihtimali artar. Yine de kesin bir fikre varmak zor görünür. Ama burada önemli olan husus yer adı tanımlamalarının doğru bir zemine dayanmış olma keyfiyetidir.

Öte yandan kesin olmamakla beraber Konur Alp’in oluşturmaya çalıştığı uç hatının Akyazı ve bugünkü Düzce kesimini içine aldığı ileri sürülebilir. İlk kaynaklarda onun ismiyle anılmaya başlanan Konurapa<sup>18</sup> adının bu gelişmelerle alakası olduğu da açıktır. Fakat Konur Alp’in antik bir kentin üzerinde teşekkül eden ve bugün Düzce’nin mahallesi olan Üskübü<sup>19</sup> diye bilinen yerde ikamet etmeye başladığı ve vefatı sırasında da burada olduğu bilgileri tam bir kesinlik kazanmaz. Âşıkpaşazade’de onun “Akyazı’yı, Konurapa ilini, Bolu’yu ve Mudurnu’yu muşahhar ettiği, ili kendisine döndürdüğü, işlerini tamamladıktan sonra da Karaçepiş ve Absu’ya geldiği” bildirilirken<sup>20</sup>, Neşrî aynı ifadeye yer verdiği kısımda Bolu’yu zikretmez<sup>21</sup>. Bundan anlaşılan husus Konur Alp ucunun merkezinin muhtemelen 1305’ten hemen sonraki devrede askeri açıdan herhangi bir tehlikeye karşı destek alınabilecek nitelikteki Karaçepiş ve Absu dolayları olduğudur. O sıralarda buraların hinterlandı konumundaki düzlük alanlar üzerinde hakimiyetin tam anlamıyla henüz oluşturulmamış olduğu söylenebilir. Özellikle Mudurnu kesiminin elde edilmesinin daha sonraki bir tarihe denk düştüğü de çıkarılabilir.

İbn Kemal ise kendi yorumlarıyla ve kurgusuyla birlikte olayları ele alarak Konur Alp’in Akyazı civarına gittiğini, buradaki “kâfirleri” sürüp yağma ve esir aldığı, ardından Konurapa’yı fethedip oradan asker çekerek Mudurnu diyarını

---

ss. 1-38.

17 Bu husustaki bilgiler için Doç. Dr. Ali Ertuğrul’a müteşekkirim.

18 Kaynaklarda “Konurpa” şeklinde yazılıdır. BA, *TD*, nr. 438’de de yine “Konurpa” imlasiyle kayıtlı iken BA, *TD*, nr. 51, s. 114’te daha doğru şekilde “Konur Apa” olarak yazılmıştır.

19 Tahrir kayıtlarından BA, *TD*, nr. 51, s. 114’te: “Nefs-i Konurapa, Üskübü dahi derler. Timar-ı Bali Çelebi v. Timurtaş, ber vech-i ze’âmet” ibaresi bulunur. Bu durumda Konurapa kesiminin özel bir askeri alan oluşturduğu ve sonra Osmanlı terminolojisinin ibaresiyle bu askeri alanın “zeamet” ünitesi halinde sürdürüldüğü söylenebilir.

20 *Âşıkpaşazade Tarihi*, s. 45.

21 *Cihannüma*, s. 60.



zabt ettiğini, sonra da bütün bu diyarı uç edindiğini belirtir<sup>22</sup>. Fakat bütün bu faaliyetleri Orhan Bey'in saltanatının ilk yıllarına (1324-1326 dolay) yerleştirir. Benzeri şekilde İdris-i Bitlisi çok kısa olarak Konur Alp'in daha Osman Bey hayatta iken Bolu, Konurapa, Akyazı ve Mudurnu'yu fethettiğini belirtir başka bir ayrıntı vermez<sup>23</sup>. Sakarya ve Melen gibi iki önemli akarsu boylarına yönelik olan bu faaliyetlerin Osmanlı beyliğinin teşekkülü safhalarında hiç şüphe yok ki önemli bir yeri vardır. Bu kesim stratejik durumu dolayısıyla lojistik açıdan da ehemmiyeti haizdir; böylece Sakarya ırmağı kesimi ve civarındaki (İznik, İzmit dahil) Bizans kentlerine yönelik desteğin engellenmesi mümkün olmuştur.

Öte yandan Âşıkpaşazade ve Neşri versiyonlarına göre, Konur Alp'in Gazi Abdurrahman ile yakın ilişki içinde olduğu da anlaşılır. Zira Konur Alp'in Absu'ya geldiğinde Gazi Abdurrahman'ı orada muhafazaya koyduğu bilgisi manidardır<sup>24</sup>. Bu durum eski uç bölgesini Gazi Abdurrahman'a verip kendisinin artık Üskübü merkezli üssünde faaliyetini sürdürdüğünü düşündürür. İbn Kemal de esas olarak onun bütün harekâtını ana merkez yahut uç merkezi yaptığı Üskübü/Konurpa'dan yürüttüğünü ifade etmektedir<sup>25</sup>. Öte yandan Konur Alp'in kendi bölgesindeki fütihat hareketi dışında Aydos hisarı ve Bursa'nın fethine de iştirak etmiş olması mümkündür<sup>26</sup>. Samandıra'nın alınışı sırasında orada bulunduğu ve hatta Aydos kuşatması yapılırken de kaleyi terk etmiş görüntüsü vermek için buranın yakıtılması kararının ondan çıktığı, durumu öğrenen Aydos tekfurunun Türklerin hisarı yakarak geri çekilmiş oldukları kanaatine sahip olduğu, gaflet içindeyken de Aydos hisarının ele geçirildiği bilgisi dikkat çekicidir<sup>27</sup>. Rivayetlerle destani hika-

22 *Tevârih-i Âl-i Osman*, II. Defter, ss. 7-8.

23 *Heşt Bilişt*, Süleymaniye Ktp., Esad Efendi, nr. 2199, 77b: Bu bilgi için Vural Genç'e müteşekkirim. (Bilahire İdris-i Bitlisi'nin Orhan Bey dönemine ait kısmı Yüksek Lisans tezi olarak Türkçeye aktarılmıştır: *İdris-i Bitlisi Heşt Bilişt Orhan Gazi Dönemi*, haz. Büşra Koçaslan, Yüksek Lisans Tezi, Düzce 2019, krş. s. 151).

24 *Cihannüma*, s. 60.

25 *Tevârih-i Âl-i Osman*, II. Defter, s. 8.

26 İbn Kemal, Bursa'nın fethiyle ilgili ikinci bir rivayeti anlatırken Konur Alp'in bu sırada orada olduğunun altını çizerek (*Tevârih-i Âl-i Osman*, I. Defter, s. 192 (Orhan Bey, "...Köse Mihalle Konur Alp ile abdâl-ı ricâlden bir nice yüz nâmdar geride pusuya girdi...") .

27 *Âşıkpaşazade Tarihi*, s. 53; *Cihannüma*, s. 62. Hoca Sadeddin bu anlatım geleneğine bağlı kahrken (*Tâci't-tevârih*, İstanbul 1279, I, s.31-32); İbn Kemal Konur Alp'in bu fetihlerde adını zikretmez, onu kendi bölgesinde gösterme eğilimi içindedir. İdris-i Bitlisi ise, onun adını Samandıra'nın fethi olayları ile Aydos kuşatmasında zikreder, Aydos'un fethinde Gazi Abdurrahman ile birlikte olduğu bilgisi burada yer alır ama kalenin fethi anlatımında Konur Alp'in adı geçmez (*Heşt Bilişt*, Esad Efendi, nr. 2199, vr. 77b-78a-b; krş. *İdris-i Bitlisi Heşt Bilişt Orhan Gazi Dönemi*, haz. Büşra

yelerin iç içe girdiği bu anlatımlarda Konur Alp'in İzmit ve İznik'in tecridi için İstanbul'a yakın kesimlerde stratejik bakımdan önemli kaleleri ele geçirme işinde önemli bir rol icra ettiği söylenebilir.

Buldukları bölgede kudretli birer uç lideri olarak öne çıkan ve muhtemelen kendi başlarına hareket eden ilk Osmanlı beylerinin büyük gücü Osman Bey'in hastalığı ve kendi yerine Orhan Bey'i devreye sokuşu ile yeni bir üstünlük mücadelesi ve rekabetin yolunu açmış olabilir. Bu durum Osman Bey'in eski silah arkadaşlarının vefatı akabinde onların faaliyet alanları olan uç bölgelerinin Osmanlı hanedanına mensup şehzadelere verilmesiyle hayli ilginç bir görünüm kazanır. Nitekim Âşıkpaşazade'de ve onu izleyen Neşri'de, Orhan Bey'in saltanatının ilk yıllarında önce Akçakoca'nın sonra da Konur Alp'in öldüğü ve bunların uç bölgelerinin Orhan Bey'in oğlu Süleyman ile Murad arasında paylaştırıldığı belirtilir. Fakat bu dönemde Murad'ın henüz küçük yaşta olduğu bilinmektedir. Büyük şehzade olarak Süleyman'ın daha ön plana çıktığı anlaşılmaktadır. Burada belki belirtilmek istenen husus, dolaylı şekilde Orhan Bey'in kendi gücünü ikame etmek yolunda babasından miras kalan güçlü beyleri tasfiye ve onların uç bölgelerini doğrudan kendi merkezi iktidarına bağlama yolundaki niyetidir. İlginç şekilde Akçakoca'nın ahfadı konusunda bilgi varken Konur Alp'in kendisinden sonraki aile fertleri hususunda kaynaklar tamamen sessizdir. Aynı durum bölgenin vakıf kayıtlarında da görülür. Bolu ve Düzce kesimine ait vakıf kayıtlarının bir kısmı Osmanlı öncesine ve ilk hakimiyet devirlerine kadar indiği halde Konur Alp'i çağrıştıracak herhangi bir atfa rastlanmaz<sup>28</sup>. Bu durum onun sadece ilgili kaynaklarda adının geçtiğini, belgelerde/resmi evrakda, Konurapa adlı yerleşme yeri dışında, herhangi bir şekilde zikredilmediğini açıkça gösterir. Bunu anlamlandırmak ise spekülasyon istihraçlara ve tahayyül dünyasına muhtaçtır, bu da ancak yeni bir "tahkiye"ye yol açar.

Bu konuyu doğrudan kaynaklara dönerek biraz daha açarsak, Âşıkpaşazade, Akçakoca'dan sonra vefat ettiğini bildirdiği Konur Alp'in uç hattının Orhan Bey'in

Koçaslan, Yüksek Lisans Tezi, Düzce 2019, ss. 151-152).

28 Düzce ve havalisindeki vakıflarda adı hiç geçmez, onun adıyla anılan herhangi bir mescit veya cami, vs. gibi eserlerde yoktur. Mesela bu hususta bk. A. Ertuğrul, "II. Selim Dönemine Ait Evkaf Defterine Göre Düzce ve Havalisindeki Vakıflar ve Gelir Kalemleri", *Düzce'de Tarih Kültür ve Sanat*, ed. İ. Yaşayanlar, İstanbul 2017, ss. 192-205. Ayrıca A. Ertuğrul- İ. Dursun, "Düzce Yöresinde Fetihler Dönemine Nispet Edilen Camiler", *Düzce'de Tarih ve Kültür*, ss. 392-423.

oğlu Süleyman'a<sup>29</sup>, Neşrî ise Şehzade Murad'a verildiğini bildirir<sup>30</sup>. Fakat Osmanlı tarihçileri daha çok Akçakoca ve Konur Alp'in uç alanlarının birleştirilerek büyük Şehzade Süleyman'a verildiğinde hem fikirdirler. Buradaki mesele, Konur Alp'in ne zaman vefat ettiğinde düğümlenmektedir. Âşıkpaşazade ve Neşrî onun ölümü ile ilgili haberleri İzmit'in 1337'deki fethinin öncesine yerleştirir. Onun 1328'de vefat etmiş olduğu şeklindeki bilgi ise tamamen hayalidir ve kesinlik kazanmaz<sup>31</sup>. 1329'daki Pelekanon savaşına katılan Osmanlı askeri liderlerinin adları içinde de onunkine benzer bir isim zikredilmez. Dönemin görgü şahidi olan ve kendisi de savaşta bulunan daha sonra Bizans imparatoru olacak Kantakuzenos'un eserinde geçen adlar hem azdır hem de hangi Türkçe ada karşılık geldiği tesbit edilemeyen bir imla ile yazılıdır<sup>32</sup>. Fakat yine de bu savaşa kendi birlikleriyle katılmış olma ihtimalini bütünüyle gözden uzak tutmamak gerekir.

Konur Alp'in son dönemlerindeki faaliyetleri konusunda Âşıkpaşazade ve onu izleyen kroniklerin zayıf bilgilerine karşılık İbn Kemal ilginç şekilde bulunduğu bölgedeki son faaliyetleri ile ilgili başka bir kaynakla teyid edilemeyen -bununla beraber modern araştırmacılar tarafından tenkide tabi tutulmadan kullanılan- bilgiler aktarır. Muhtemelen istifade ettiği Âşıkpaşazade'den ilhamla onun fethettiği yerlere Bolu'yu da ekler: Hicri 727/ 1327'de Bursa'nın fethi akabinde Orhan Bey'in gaza faaliyetlerini hızlandırdığını belirttikten sonra Orhan Bey'in Konur Alp'i birliğiyle birlikte Gerede tarafına akına yolladığını, Konur Alp'in de daha önce aldığı Mudurnu'dan hareket ederek Bolu'ya yürüdüğünü ve burayı elde ettiğini, sonra ganimet ve esirle Konurpa'ya döndüğünü, uzun bir süre burada ikamet ettiğini, bu arada Gerede ilinin tamamını aldığını, buraları "nökerlerine" yani kumandanlarına dağıttığını yazar. Bu arada iki kumandanın adını verir. Bunlardan biri Hızır Bey'dir ve kendi adıyla anılacak olan yöreyi "kâfirden" almıştır; diğeri Eflagan Bey'dir, o da yine kendi adıyla anılan kesimi (Eflani) zapt edip buranın "kâfirini" kırmıştır<sup>33</sup>. İbn Kemal bu bilgileri muhtemelen tarihi bir kaynağa dayalı

29 *Âşıkpaşazade Tarihi*, s. 53.

30 *Cihannüma*, s. 65.

31 Bu kesin olmayan bilgi çok yaygın olarak ilgili pek çok çalışmada genel kabul görmüş gibidir. Bununla ilgili Düzce Tarihi ile ilgili hazırlanan çeşitli kitap ve makalelere bakmak kafidir.

32 Kantakuzenos'da Orhan Bey dışında kumandan adı olarak geçen isimler: Pazarlı (Orhan Bey'in kardeşi), Kolauz Salingari, Kataigialos/Patatures şeklindedir (Johannes Kantakuzenos, *Geschichte*, ed. G. Fatouros-T. Krischer, Stuttgart 1986, II, 31). Pazarlı dışında açık şekilde tanımlanabilen yoktur. Kataigialos'un, Koca Ali gibi okunabileceği yolunda teklifleri vardır.

33 II. Defter, ss. 24-28. İdris-i Bitlisi ise çok kısa bilgi verir, sadece önce Akçakoca'nın sonra Konur Alp'in öldüğünü, bunun üzerine Şehzade Murad'ın Sultanönü idareciliğine atandığını yazar.

değil, yöredeki coğrafi adlardan hareketle kurgulamıştır. Yine de bu hususta kesin bir kanaate ulaşmak şimdilik zor görünmektedir. İbn Kemal açık şekilde Konur Alp'in bulunduğu Konurapa'da uzun yıllar oturduktan sonra vefat ettiğini yazar ve bu kesimdeki Gerede ili valiliğinin boş kalması hasebiyle Süleyman Paşa'nın idareci olarak yollandığını beyan eder<sup>34</sup>. Bu durumda da Konur Alp'in vefat tarihi problemi zail olmamakta, ölümü için 1326-1337 arasındaki tarih aralığı hâlâ ortada durmaktadır.

Buraya kadar anlatılan veya üzerinde durulan hususlar esas itibarıyla verdikleri bilgiler hayli tartışmalı olan Osmanlı kroniklerinin bilgileri çerçevesindedir. Ne yazık ki dönemi anlatan çağdaş Bizans kaynağı olarak Pachimeres, 1307'ye kadar olayları tafsil etmiş ve Osman Bey'in Bafeus savaşı münasebetiyle adından söz ederek onun bulunduğu yerdeki mevkii ve etrafındakiler konusunda bazı önemli ipuçları sağlamıştır. Burada Pachimeres, Osman Bey'in etrafında Menderes bölgesinden gelen Türkmenlerin bulunduğunu yazar. Ona göre Kastamonu bölgesinden de Osman Bey'e katılmırlar olmuştur. Bunun sebebi Ali "Amourios"un gazayı Bizansla anlaşarak bir süre yavaşlatması ve birden ortaya çıkan Osman'ın güçlü bir şekilde akınları ve gaza faaliyetlerini devralmasıdır. Pachimeres'e dayalı bu bilgiler burada adı geçen Amourios'un Umurlu beyliğini nitelediğine ve Bolu eksensli bir beyliğin Osman Bey ile çağdaş şekilde mevcut bulunduğuna yorulmuştur. Bununla beraber bu kelimeyi Emir anlamında kullanıp bunun aslında Candar/Çobanoğlu beyi Muzafferüddin Yavlak Aslan olduğu, Pachimeres'in onun oğulları olarak Mahmud ve Ali'ye zikrettiği de genel kabul görmüştür. Buradan hareketle bu uç sahasında Çobanoğlu veya Umuroğlu Ali ve Osman arasında bir ilişki kurulabileceği düşünülerek Osman Bey'in aşiretinin Çobanoğulları ile birlikte hareket ettiği ve Osman Bey'in de onlara tabi bir uç beyi olma ihtimalinin bulunduğu ileri sürülmüştür<sup>35</sup>.

Aslında Pachimeres'in doğrudan böyle bir bağdan söz etmediği ve birbirinin yerini alan ayrı iki askeri gücü belirtmeye çalıştığı dikkati çekmektedir. Bu durum Osman Bey'in Bolu bölgesi ucuyla olan bağı hakkındaki bilgiler konusunda kesin bir şey

---

Halbuki bu olayın Konur Alp ile ilişkisi pek yoktur. İdris ölümünden sonra onun bulunduğu yerlerin kendi adıyla anıldığını ve mezarının burada olup ziyaretgâh halini aldığını da ekler (*Heşt Bilişt*, Esat Efendi, nr. 2199, 82b; krş. *İdris-i Billisi Heşt Bilişt Orhan Gazi Dönemi*, haz. Büşra Koçaslan, Yüksek Lisans Tezi, Düzce 2019, s. 165).

34 II. Defter, s. 28.

35 En son bk. Halil İnalçık, "Konur Alp Gazi'nin Düzce Yöresini Fethetmesinin Tarihi Şartları", *Düzce'de Tarih ve Kültür*, ss. 11-15.

söylemeye müsaade etmemektedir. Ancak Pachimeres'in 1302 olayını anlatırken geriye dönüşle belirttiği üzere Osman Bey'e katılan Türkmenler meselesi önemlidir ve bunlar arasında Osmanlı kroniklerinde adı zikredilen beylerin de bulunduğu, bu devrede Osman'la birlikte hareket etmeye başladıklarını düşündürür. Her ne kadar menşei hakkında bir şey bilinmese de Konur Alp'in daha bu dönemde Osman Bey'e katılmış beyler içinde yer almış olma ihtimali büyüktür.

Anlaşılabacağı üzere Pachimeres'te doğrudan Osman Bey'in yakın adamlarının hikayesi anlatılmamaktadır. Belki bunun sebebi, söz konusu beylerin rahatsız edici, yıpratıcı faaliyetlerinin onun eserinin tamamlandığı zaman diliminden sonrasına denk düşmüş olmasıdır. Gerçekte olaylar zincirinin İznik muhasarası ve Osman Bey'in hasta olduğu, fütuhata daha çok oğluna bıraktığı dönemlerde yoğunlaşmış bulunması, 1320'lere yakın zaman dilimini hatıra getirir. Osmanlı kaynaklarının sessiz kaldığı bu zaman dilimi ise 1310-1320 arasında işaret eder. Bu sessiz dönem söz konusu olaylar için ilk Osmanlı kroniklerinin "zamandan müstağni" tarihsiz anlatımının esareti altında âdeta kaybolmuştur. Bursa'nın fethinin akabinde İznik ve İzmit'in fethine uzanan zaman diliminin (1326-1337), Kocaili ve Konurapa ili kesiminde Osmanlı beyliğinin hakimiyetinin teessüs ettiği ve ayrıca hem Akçakoca hem de Konur Alp'in vefatlarının tarihlendirilmesinde esas olabilecek bir aralığı oluşturduğu söylenebilir.

## Sonuç

Konur Alp'in bilinen hikâyesi ve bu hikâyenin sınırları konusunda ancak burada zikredilenlerle iktifa etmek mecburiyeti vardır. Hakkındaki dolaylı bilgileri keskinleşmiş bir şekilde ifade etmek, akademik açıdan son derece tehlikelidir. Adıyla yaşayan Konur Alp İli, her şeyden önce onun tarihi kimliğinin bugüne yansıyan en önemli işaretidir. Antik çağdan kalan bir kentin zaman içerisinde önce Üskübü sonra da Konurpa adıyla anılmasının ayrı bir anlamı olduğu muhakkaktır. Üskübü şehrini ortaya çıkışının ve Düzce ile aynileşme macerasının<sup>36</sup> kökeninin de Konur Alp'in Osmanlı kaynaklarında temellendirilebilen fütuhata rivayetleriyle bağlantılı olduğuna şüphe bulunmaz.

36 Düzce'nin kasabalaşmasıyla ilgili bk. H. Egawa- İ. Şahin, "From Bazaar to Town the Emergence of Düzce", *Kyoto Bulletin of Islamic Area Studies*, vol. 3/1 (2009), ss. 293-309; H. Egawa-İ. Şahin-H.R. Kubilay, "Pazar Yerinden Kasabaya: Düzce'nin Doğuşu", *CIÉPO 19: Osmanlı Öncesi ve Dönemi Tarihi Araştırmaları*, ed. İ.Şahin-H. Egawa v.dğr., İstanbul 2014, ss. 165-170; İ.Şahin- H. Egawa, "Osmanlı Döneminde Düzce'nin Sosyal-Ekonomik Hayatı ve Gelişim Süreci", *Düzce'de Tarih ve Kültür*, ss. 43-54.

**KAYNAKLAR**

- BA, [=Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi] TD [=Tahrir Defteri], nr. 51, 438.
- Mühimme Defteri* nr. 90, ed. M. Tulum, haz. N. Aykut v. dğr, İstanbul 1993.
- Johannes Kantakuzenos, *Geschichte*, ed. G. Fatouros-T. Krischer, Stuttgart 1986.
- Âşıkpaşazade Tarihi*, haz. N. Öztürk, İstanbul 2013.
- Anonim Tevârih-i Âl-i Osman*, F. Giese neşri, haz. N. Azamat, İstanbul 1992.
- Anonim Tarih-i Âl-i Osman*, çeviriyazı-tıpkıbasım-sözlük, haz. Ö.S. Kurmuş, Bursa 2012.
- İdris-i Bitlisî, *Heşt Bihişt*, Süleymaniye Kütüphanesi, Esat Efendi, nr. 2199.
- İdris-i Bitlisî, *Heşt Bihişt: Osman Gazi Dönemi (Tahlil-Tercüme)*, haz. Vural Genç, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Y. Lisans Tezi, İstanbul 2007.
- İdris-i Bitlisî, *Heşt Bihişt Orhan Gazi Dönemi*, haz. Büşra Koçaslan, Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Düzce 2019.
- Hadidi, *Tarih-i Al-i Osman*: (kaynak tahlili, metin tenkid), haz. N. Öztürk, İstanbul 1991.
- Mehmed Neşrî, *Cihannüma, Kitab-ı Cihannüma*: [6. kısım: Osmanlı tarihi (687-890/1288-1485)] (giriş, metin, kronoloji, dizin, tıpkıbasım) Cihannüma'nın Franz Taeschner tarafından yayınlanan Theodor Menzel nüshası (mz)/Leipzig 1951, haz. N. Öztürk, İstanbul 2013.
- İbn Kemal, *Tevârih-i Âl-i Osman*, I. Defter, nşr. Ş. Turan, Ankara 1970. II. Defter, Ankara 1983.
- Hoca Sadeddin Efendi, *Tâcü't-tevârih*, Tabhâne-i Âmire, İstanbul 1279.
- Oruç Beğ Tarihi*: (giriş, metin, kronoloji, dizin, tıpkıbasım), haz. N. Öztürk, Çamlıca, İstanbul, 2014.
- Gelibolulu Mustafa Âlî, *Künhü'l-ahbâr*, haz. A. Uğur- M. Çuhadar vd. Kayseri 1997.
- Şemseddin Sami, *Kamûsü'l-a'lâm*, Kaşgar Neşriyat, İstanbul 1306.
- Egawa, Hikari - Şahin, İlhan, "From Bazaar to Town the Emergence of Düzce", *Kyoto Bulletin of Islamic Area Studies*, vol. 3/1 (2009).
- Egawa, Hikari - Şahin, İlhan - Kubilay, Halit R., "Pazar Yerinden Kasabaya: Düzce'nin Doğuşu", *CİEPO 19: Osmanlı Öncesi ve Dönemi Tarihi Araştırmaları*,

- ed. İ. Şahin - H. Egawa vd. İstanbul 2014.
- Şahin, İlhan - Egawa, Hikari, "Osmanlı Döneminde Düzce'nin Sosyal-Ekonomik Hayatı ve Gelişim Süreci", *Düzce'de Tarih ve Kültür*, ed. A. Ertuğrul, Düzce 2014.
- Ertuğrul, Ali, "II. Selim Dönemine Ait Evkaf Defterine Göre Düzce ve Havali-sindeki Vakıflar ve Gelir Kalemleri", *Düzce'de Tarih Kültür ve Sanat*, ed. İ. Yaşayanlar, İstanbul 2017.
- Ertuğrul, Ali, - Dursun, İrfan, "Düzce Yöresinde Fetihler Dönemine Nispet Edilen Camiler", *Düzce'de Tarih ve Kültür*, ed. A. Ertuğrul, Düzce 2014.
- İnalçık, Halil, "Konur Alp Gazi'nin Düzce Yöresini Fethetmesinin Tarihi Şartları", *Düzce'de Tarih ve Kültür*, ed. A. Ertuğrul, Düzce 2014, ss. 11-15.
- Konukçu, Enver, "Konuralp ve Çevresi", *Düzce'de Tarih ve Kültür*, ed. A. Ertuğrul, İstanbul 2014.
- Konukçu, Enver, "Konuralp İli", *Türkiyat Mecmuası*, S. 24 (2014).
- Lefort, Jacques, "XIII. yüzyılda Bitinya", *Osmanlı Beyliği 1300-1389*, ed. E. Zachariadou, İstanbul 1997, ss. 106-128.
- Taş, Kenan Ziya, "Kuzeybatı Anadolu'da Az Bilinen Bir Beylik: Umuroğulları", *XII. Türk Tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Bildiriler*, II, Ankara, 12-16 Eylül 1994.
- Turgut, Vedat, "Vakıf belgeleri Işığında Umur Bey ve Lala Şahin Paşa'nın Menşei ve Osmanlılar ile İttifakına Dair", *Osmanlı Araştırmaları*, S. 47 (2016), s. 1-38.
- Oğuzoğlu, Yusuf, "Konur Alp Gazi'nin Tarihi Kimliği ve Düzce-Akçakoca Yöresinin Fethi", *Hisar*, S. 34 (Ocak 2019), Bursa Osmangazi Belediyesi Yayınları, Bursa 2019.
- Günel Öden, Zerrin, "Umuroğulları Hakkında Bazı Görüşler", *XII. Türk Tarih Kongresi, Kongreye Sunulan Bildiriler*, II, Ankara, 12-16 Eylül 1994.
- Zachariadou, Elizabeth, "Pachymeres'e Göre Kastamonu'da "Amouroi" Ailesi", çev. Z. G. Öden, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, S. XVI, İzmir 2001.